

รู้จักสื่อ โทรทัศน์

ปีที่ 1 เล่มที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม 2556
วารสารสำหรับผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ โดย สำนักงาน กสทช.

รู้ทันสื่อ | รู้ทันคน | รู้ทันโลก

<http://bcp.nbtc.go.th>

คุยกับ กสทช. สุภิญญา กลางณรงค์

รู้หรือไม่ว่าเรา ‘ทุกคน’ มีสิทธิ์ที่จะต้อง ‘รู้เท่าทันสื่อ’ ในฐานะผู้บริโภค เน้นว่า ‘ทุกคน’

สิ่งที่เรากำลังจะพูดถึงและต้องการให้ผู้อ่านทุกคนรู้เท่าทันคือ ‘สื่อวิทยุ-โทรทัศน์’ หากทุกวันเรายังต้องตื่นขึ้นมาเปิดทีวีดูยามเช้าก่อนที่จะไปทำงาน และยามขับรถเราก็ยังที่จะเปิดวิทยุเพื่อฟังข่าวไปด้วยแล้วละก็ นั่นแสดงว่าเรื่องราวของสื่อที่คุณต้องรู้เท่าทันนั้นอยู่ใกล้ตัว ไม่ต่างอะไรกับอากาศ กสทช. ตระหนักถึงสิทธินี้ซึ่งมีอยู่ในประชาชนทุกคน จึงมีความตั้งใจที่อยากจะให้ประชาชนทุกคนที่รับสื่อได้รู้ถึงสิทธิของตนเองนี้อย่างทั่วถึง

คำถามที่เชื่อว่าหลายคนกำลังสงสัย คือทำไมเราต้องรู้เท่าทันสื่อ ?

คำตอบคือ ในแต่ละวันข้อมูลข่าวสารที่เราได้รับนั้นมีมากมายมหาศาล ทั้งเรื่องของสินค้า บริการ ค่านิยม ความเชื่อ ข่าวสาร กระทั่งเรื่องการเมือง ซึ่งหากไม่มีสติในการไตร่ตรอง เพื่อเลือกรับข่าวสาร และเชื่อไปเสียทุกเรื่องที่เรามั่นใจว่าจริง เราอาจโดนสื่อมากมายกล่อมด้วยข้อมูลเท็จจนขาดสติ ในการคิดวิเคราะห์ว่าสิ่งใดคือความจริง สิ่งใดคือความลวง

แต่หากเรารู้เท่าทันสื่ออย่างมี ‘สติและปัญญา’ ในการเลือกรับข่าวสาร ไตร่ตรอง และใช้ข้อมูลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ ผลที่ตามมา คือผู้บริโภคที่รู้เท่าทันสื่อจะมีทางเลือกมากขึ้นในการบริโภคและการใช้ชีวิตประจำวัน เพราะรู้จักจัดการกับสื่อ และข่าวสารต่าง ๆ ที่ถาโถมเข้ามาหาเราด้วยมุมมองแบบใหม่

นอกจากนี้การรู้เท่าทันสื่อยังเป็นการเพิ่มพลังและอำนาจให้แก่ตัวเอง ในการควบคุมความเชื่อและพฤติกรรมส่วนตัวได้ เช่น ไม่เชื่อตามโฆษณาที่ดูเกินจริง ไม่เชื่อข่าวสารที่นำเสนอเพียงด้านเดียว ซึ่ง กสทช. ได้แบ่งระดับของผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ สามารถจำแนกระดับการเรียนรู้เท่าทันสื่อออกได้เป็น 3 ระดับ คือตระหนักในความสำคัญของการเลือกและจัดสรรเวลาตนเอง ในการใช้สื่อ, เรียนรู้ทักษะการดูแบบวิพากษ์ สามารถวิเคราะห์และตั้งคำถามว่าสื่อถูกสร้างขึ้นได้อย่างไร ควรเชื่อสื่อหรือไม่ ข้อสุดท้าย สามารถวิเคราะห์สื่อในเชิงสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม จนนำไปสู่การสร้างเวทีทางสังคม

การรู้เท่าทันสื่อยังนำไปสู่การตระหนักในสิทธิการสื่อสารของประชาชนและทำให้เราสามารถสื่อสารได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับโครงสร้างประชาธิปไตยของสังคมอีกทางหนึ่ง เรื่องของการรู้เท่าทันสื่อเป็นแผนแม่บท ที่ กสทช. มีการทำงานร่วมกับภาคีหลายภาคส่วน เช่น Media Monitor สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) Thai Civic Education รวมถึงภาควิชาการ เป็นการเติมเต็มแนวคิดการเรียนรู้เท่าทันสื่อ ที่เน้นให้ผู้บริโภคสื่อฯ วิเคราะห์ และใช้ประโยชน์จากสื่อ ได้อย่างรู้เท่าทัน ซึ่งต้องพัฒนาทักษะเหล่านี้ตั้งแต่เด็กจนโต ทั้งในระบบการศึกษาและการส่งเสริมให้ผู้บริโภคได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ทั้งนี้ก็เพื่อย้อนกลับไปยังจุดประสงค์เดิม คือถ้าเรารู้เท่าทันสื่อ เราจะไม่ตกเป็นเหยื่อของผู้ที่ใช้สื่อเพื่อหวังผลประโยชน์ แต่เราจะกลายเป็นผู้ที่สามารถใช้สื่อเพื่อให้ประโยชน์สูงสุดแก่ตัวคุณเอง ครอบครัว และสังคม

สุภิญญา กลางณรงค์

(นางสาวสุภิญญา กลางณรงค์)

กสทช.

สั้น | ก้น | สือ :

สื่อหนึ่งสั้น

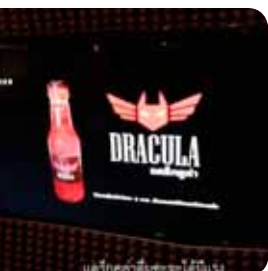
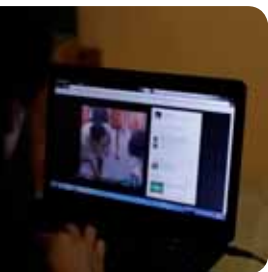
เพื่อคนทันสมัย

เรื่องการ 'รู้เท่าทันสื่อ' เป็นอีกหนึ่งที่ สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ หรือ กสทช. เล็งเห็นถึงปัญหานี้ จึงได้จัดกิจกรรมประกวดหนังสั้น สั้น | ก้น | สือ โดยแบ่งการประกวดเป็น 2 ประเภท คือ ระดับอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป ซึ่งได้รับความสนใจจากนิสิตนักศึกษาและประชาชนจากทั่วประเทศเข้าร่วมส่งผลงานกว่า 200 ทีม ซึ่งก่อนคัดเลือกได้เชิญทุกคนมาร่วมประชุมเพื่อให้เข้าใจพื้นฐานของคำว่า 'รู้เท่าทันสื่อ' เพื่อหวังว่าหนังสั้นทั้งหลายจะช่วยกระตุ้นเตือนให้คนไทยหันมาสนใจสิทธิการรับสื่อและเข้าใจในเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อมากขึ้น ซึ่งเราได้คัดเลือกทีมผู้ชนะรางวัลจากทั้ง 2 ประเภทมาร่วมให้ความเห็นถึงกิจกรรมการประกวดหนังสั้นครั้งนี้

ทีม 3SKIRT มหาวิทยาลัยสยาม ชนะเลิศระดับอุดมศึกษา

สมาชิก : น.ส.สุภาลัย ไชยมงคล, น.ส.สุนิสา จันสมุทร และ น.ส.พิชารัฐ พลทรัพย์ศิริ

เรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ : เรื่องราวของมาร์คเกอร์ เด็กหนุ่มที่เสพติดโซเซียลมีเดียเป็นเหมือนกับคนทั่วๆ ไปในสังคม วันหนึ่งเขาบังเอิญแชร์คลิปซึ่งเป็นคลิปที่ขอความช่วยเหลือให้คนไปบริจาคเลือด มาร์คเกอร์แชร์คลิปโดยที่ไม่ได้ยั้งคิดหรือไตร่ตรองอะไรตามประกาศคนที่อยากทำความดีด้วยปลายนิ้ว ทว่าเขาได้รู้ความจริงว่าคลิปนั้นเป็นแผนไวรัลมาร์เก็ตติ้งของแบรนด์เครื่องดื่มยี่ห้อหนึ่ง เขารู้สึกผิดหวังมาก ๆ กับการแชร์คลิปของเขาในครั้งนั้นและกลับไปลบคลิปที่เขาแชร์จากหน้า Timeline ทว่าระหว่างนั้นพ่อของกูกู เพื่อนสนิทของเขาโทรฯ มาบอกว่า กูกูโดนรถชนต้องการเลือดด่วน มาร์คเกอร์จึงรีบทำคลิปแชร์ลงบนอินเทอร์เนตเพื่อขอความช่วยเหลือ ปรากฏว่าทุกคนไม่มีใครตอบสนองคลิปที่เขาทำขึ้นมาเลยแม้แต่คนเดียว เพราะคิดว่าเขาคือเด็กเลี้ยงแกะ

น.ส.พิชารัฐ พลทรัพย์ศิริ หนึ่งในสมาชิกทีม 3SKIRT ม.สยาม ผู้คว้ารางวัลชนะเลิศในระดับอุดมศึกษา ได้พูดถึงจุดเริ่มต้นของหนังสั้นเรื่องนี้ว่า ทีม 3SKIRT ได้รับแรงบันดาลใจเขียนและทำบทหนังสั้นมาจากวิดีโอคลิปไวรัลหนึ่งที่มีดารานางเอกสาวแสดงอาการวินเวียนงใส่แฟนคลับ ทำให้คนแชร์คลิปนั้นออกไปบนโลกออนไลน์ แต่คลิปดังกล่าวก็ทำให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ไปต่าง ๆ นานาถึงพฤติกรรมดาราสาว กระทั่งไม่กี่วันต่อมาก็มีคลิปมาเฉลยว่าเหตุการณ์นั้นคือการโปรโมตสินค้าชนิดหนึ่ง เราเลยทำหนังสั้นเรื่องนี้ขึ้นมาเพื่อที่จะถ่ายทอดความคิดว่าก่อนที่จะดูอะไร เราต้องไตร่ตรองและคิดให้ดีกว่าจะแชร์

"ไวรัลคลิปเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ง่าย ๆ เราเห็นคลิปนั้นตอนแรกขนาดตัวเราเองยังเชื่อเลยว่านางเอกสาวเหวี่ยงแฟนคลับจริง เราเลยสื่อออกมาถึงตัวเอกของเรื่องที่เราเชื่อในคลิปนั้น ซึ่งเราอยากถ่ายทอดให้เห็นว่าถ้าเราๆ ไม่ไตร่ตรองอะไรเลยเราจะไม่ต่างอะไรกับเด็กเลี้ยงแกะ

"ในหนังสั้นเรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ เราต้องการสะท้อนถึงการรับสื่อที่นับวันยังมีความซับซ้อนมากขึ้นจนเราอาจถูกหลอกได้ง่าย การรับสาร การดูโฆษณา จะต้องมีการศึกษาให้มากขึ้นอย่างไวรัลคลิปซึ่งเป็นที่นิยมในปัจจุบันก็มีความสมจริงมาก เราต้องการสะท้อนให้เห็นว่าก่อนที่จะเชื่อในสื่อที่เราได้เห็น"

ทีม พีราบชาว มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ระดับอุดมศึกษา
สมาชิก : นายอำพล บุญชู, นายพิเชษฐ คุ้มทรัพย์, นายชญานิน ศรีพยัคฆ์ และ นายธรรมบุญ ปรณะพินทุ

เรื่อง (คิด) สับไม่ทันสื่อ : โกะ หนุ่ม
ชนบทวัย 30 ลูกชายคนเดียวที่สืบทอดมรดก
อาชีพทำนาจากพ่อและแม่ที่เสียชีวิตไป
เขาอยากให้ข้าวออกรวงใหญ่ น้ำหนักดี
หนักน้ำหนัก แต่เป็นคนที่มีโลกทัศน์แคบ
ไม่สูงถึงกับใคร เรียนน้อย ทำให้โกตกเป็น
เหยื่อของรายการโทรทัศน์ดาวเทียมช่องหนึ่ง
ที่หลอกขายสินค้าคุณภาพต่ำในราคาสูง
อย่างผิดกฎหมาย และล่อลวงโกด้วย
ของรางวัล สุดท้ายแล้วเขาก็เป็นคนที่ถูก
หลอกลวงโดยสื่อที่เลวร้ายเพราะความรู้เท่า
ไม่ถึงการณ์

ทีม Sweet Children รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ประเภทประชาชนทั่วไป

สมาชิก : นายปิยวัฒน์ วรวิธ, นายวิระศักดิ์ บุญวงษ์, นายกิตติ สุวรรณเอกสิทธิ์ และ นายธนาพล พุกพูน

เรื่อง Hysteria : ในโลกที่ทุกคนกลายเป็นมนุษย์หัวโทรทัศน์ ทุกคน
ทำทุกอย่างตามๆ ไปกันหมด ยกเว้นแต่มนุษย์หัวทีวีคนเดียวที่ตั้งคำถาม
ว่า “คุณเคยคิดบ้างไหม...ชีวิตของคนเราใครเป็นตัวกำหนด” เขาตั้งคำถามนี้
พร้อมกับเดินไปในเมืองที่มีเทคโนโลยีด้านสื่อเต็มไปหมด และทุกคน
ต่างก็แสดงความรู้สึกออกมาทางสีหน้าผ่านจอโทรทัศน์ที่ครอบหัว หน้าตา
ของแต่ละคนมีเอกลักษณ์ที่ใกล้เคียงกัน และแพตเทิร์นหน้าของแต่ละคนมีลักษณะ
ใกล้เคียงกันราวกับเป็นพี่น้อง ทุกคนทานอาหารเหมือนกัน ทุกคนขาดความ
เป็นตัวของตัวเองเพราะได้รับสื่อที่เหมือนกัน สื่อกลายเป็นสิ่งที่ชี้นำชีวิต
สั่งซ้ายสั่งขวาทุกคนได้หมด เราจึงกำลังตั้งคำถามกับทุกคนว่า “ตอนนี้คุณ
คิดได้หรือยังว่าใครกัน ที่กำหนดชีวิตของคุณ ?”

นายปิยวัฒน์ วรวิธ หนึ่งในสมาชิกทีม Sweet Children ที่ได้รับรางวัล
รองชนะเลิศอันดับ 1 ในประเภทประชาชนทั่วไป จากเรื่อง Hysteria ได้เล่าถึง
แนวคิดหนึ่งสั้นของเขาไว้อย่างน่าสนใจเกี่ยวกับเรื่องของรสนิยม “เราต้องการ
สะท้อนความเป็นตัวของตัวเองซึ่งเกิดขึ้นจากอิทธิพลของสื่อ เราจะเห็นว่าสื่อ
มีส่วนอย่างยิ่งในการกำหนดค่านิยม รสนิยมของผู้คน ทิศทางของข่าวต่าง ๆ
ส่งผลต่อเราโดยไม่รู้ตัว หากเราไม่ศึกษาหรือมองอีกด้านของสื่อ เราก็อาจ
กลมกลืนไปกับสื่อโดยไม่เคยตั้งคำถามเลยว่าค่านิยมที่เกิดขึ้นนี้ ดีหรือไม่
และเกิดจากตัวเราเองจริง ๆ หรือเกิดจากคนอื่นกันแน่”

ด้านจุดเริ่มต้นของหนังสั้นเรื่องนี้ นายปิยวัฒน์เล่าว่า เขาฟังเพลงชื่อว่า
American Idiot ของวง Green Day ที่เนื้อหาพูดถึงโลกที่ทุกคนโดนสื่อ
ครอบงำโดยผู้นำ ซึ่งเพลงนี้วงกรีนเดย์แต่งขึ้นโดยได้รับแรงบันดาลใจ
มาจากตอนที่อดีตผู้นำสหรัฐฯ จอร์จ ดับเบิลยู บุช เป็นผู้นำ เขาใช้สื่อเพื่อ

ปั้นหัวผู้คนในการหาความชอบธรรมในการทำสงครามกับอิรัก
ทุกคนกลายเป็นทาสของสื่อ

“เราอยากให้หัวของทีวีแสดงสัญลักษณ์ถึงการที่ทุกคนถูก
สื่อชักนำ และอิทธิพลที่เรียกเป็นโรคชนิดหนึ่งที่มีความต้องการเกินเหตุ
ซึ่งการรับสื่อของเราเป็นการรับสื่อที่เกินเหตุ ผมอยากให้คน
เข้าใจว่าทุกวันนี้เราเป็นตัวของตัวเองจะดีกว่า เราสามารถเลือก
ได้ว่าจะเป็นอย่างไง แต่ทุกวันนี้เราโดนสื่อเป็นตัวกำหนดค่านิยม
พฤติกรรม นิสัย อย่างการดูละคร เราอาจจดจำพฤติกรรมของ
นักแสดงมาอย่างไม่รู้ตัว ซึ่งเราจะกลายเป็นคนคนนั้น แสดงนิสัยนั้น
อย่างไม่รู้ตัว อาจไม่ใช่เรื่องที่ดีแน่ ๆ หนังสั้นของเราต้องการจะสื่อ
ให้เห็นว่าถ้าออกมาจากสื่อที่ครอบหัวอยู่ แล้วมองว่าตัวเองเป็นใคร
เราอาจจะเข้าใจได้ว่าตัวตนที่แท้จริงของเรานั้นน่าสนใจกว่าตัวตน
ที่เราเป็นใครก็ไม่รู้สักเท่าไร”

กับ JNBP รองชนะเลิศอันดับ 1 ประเภทประชาชนทั่วไป

สมาชิก : นายพงศกร แสนคำมา,
นายศุภนันท์ ฤทธิมนตรี, นายธนงศักดิ์ ลีเลิศปัญญากุล
และ น.ส.บวรลักษณ์ มงคลชาติภักษ์

เรื่อง โปรดใช้วิจารณญาณในการรับชม : เมณิจันทร์ หรือเรียกเธอสั้น ๆ ว่า เมณี ครีเอทีฟสาวสวย เบี้ยวเฉียว ตามแบบฉบับของสาวยุคใหม่ เธอคลั่งไคล้ความเป็นเกาหลีเข้าเส้น เธอพยายามจะเป็นแบบสาวเกาหลีแทบทุกกระเบียดนิ้ว วันหนึ่งเมณีได้เดินทางสู่อดีตอันไกลโพ้น ด้วยกระจกบานเล็ก ๆ ชั่วพริบตาเดียวเมณีข้ามเวลามาสู่ยุคสยามประเทศ ทุกสายตาดำจับจ้องเธอราวกับเป็นสิ่งประหลาดที่มาจากนอกโลก เมณีได้พบกับคุณหลวงอัครเทพวรากร ผู้ที่ยืนคำถามซึ่งฟังแล้วเจ็บแปลบไปถึงหัวหัวใจว่า “เจ้าเป็นชาวสยาม แต่เหตุใดเจ้าจึงไม่มีสิ่งใดที่ดูคล้ายกับชาวสยาม” เมณีตัดสินใจเปลี่ยนแปลงตัวเอง กลายเป็นหญิงไทยตั้งแต่หัวจรดเท้า เธอมีความสุขที่จะงามอย่างไทย เพราะความสวยอย่างไทยนั้น สวยได้ทุกยุค ทุกสมัย

จากแนวคิดที่ซับซ้อนและค่อนข้างลึกจากหนังสือ เรื่อง โปรดใช้ วิจารณญาณในการรับชม น.ส.บวรลักษณ์ มงคลชาติภักษ์ หนึ่งในสมาชิกได้อธิบายถึงแก่นความคิดเกี่ยวกับการประกอบสร้าง ความหมาย ที่พวกเขาต้องการสะท้อนต่อสื่อในยุคปัจจุบัน ด้วยเนื้อหา ของสื่อที่มีความหลากหลาย สื่อเป็นเพียงตัวกลางในการส่งสาร จากการประกอบสร้างความหมายใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น จุดมุ่งหมายต่าง ๆ ของสื่อที่แตกต่าง มีทั้งข้อมูลที่ครบถ้วนและขาดเกิน ดีและไม่ดี ทั้งจริงและไม่จริง ผู้รับสารจึงจำเป็นต้องตั้งคำถามกับ ความหมายใหม่ที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อความเข้าใจต่อสื่อเหล่านั้น ที่ถูกต้อง และเหมาะสมกับตัวเอง

“เราต้องมองในประเด็นอื่นที่สื่อไม่ได้นำเสนอด้วย และรู้ทันว่า สื่อกำลังนำเสนออะไร ไซ่เรื่องจริงใหม่ ทว่าปัญหาที่ยังคงเป็นอยู่คือ ผู้บริโภคยังคงไม่รู้เท่าทันสื่อ และยังคงตัดสินใจไม่ได้ว่าสิ่งที่สื่อนำเสนอเป็น ปัญหาหรือเปล่า นี่เป็นเรื่องของวิจารณญาณล้วน ๆ เช่น สื่อนำเสนอ ข่าวชู้ชวนให้เล่นหวย คนดูชอบข่าวประเภทนี้ เรตติ้งก็ดี แต่จริง ๆ มันคือเรื่องที่ผิดจรรยาบรรณสื่อ แต่ผู้ชมไม่รู้เพราะว่าฉันชอบเลย ไม่คิดว่ามันผิด ส่วนสื่อเองก็ต้องรู้ว่ากำลังทำผิดจรรยาบรรณสื่อใหม่”

การให้ความรู้เรื่อง ‘การรู้เท่าทันสื่อ’ ให้กับผู้บริโภคสื่อวิทยุ- โทรทัศน์ ได้รู้เท่าทันเพื่อวิเคราะห์ และเลือกรับสื่อที่เป็น ประโยชน์ แก่ตนเองได้นั้น เป็นสิ่งที่ กสทช. ตระหนักดี จึงเลือกที่จะใช้หนังสือ จากโครงการนี้ เพื่อสื่อให้เห็นถึงโทษของการรู้ไม่ทันสื่อ อย่างน้อย ก็ช่วยให้ผู้บริโภคสำรวจตัวเองว่าตัวพวกเขาบกพร่องจุดนี้หรือเปล่า

อีกทั้งปัจจุบันยุคสมัยที่เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเปลี่ยนแปลง ไปอย่างรวดเร็ว การรู้เท่าทันสื่อคืออีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยสร้าง เสริมให้ผู้คนและสังคมพัฒนาไปพร้อมกับการรับมือกับชีวิตที่เปลี่ยน อย่างรวดเร็วและไม่เคยหยุดนิ่ง หนังสือเล่มนี้อาจช่วยกระตุ้นให้คุณรู้สึก และตั้งคำถามกับตัวเองได้ว่า เรารู้ทันสื่อ จริง ๆ หรือเปล่า ?

คลิกชมหนังสือทุกเรื่องที่เราอัปโหลดได้ที่

www.youtube.com/channel/UCxATJw5E0p0L4kIKB9YnV8Q

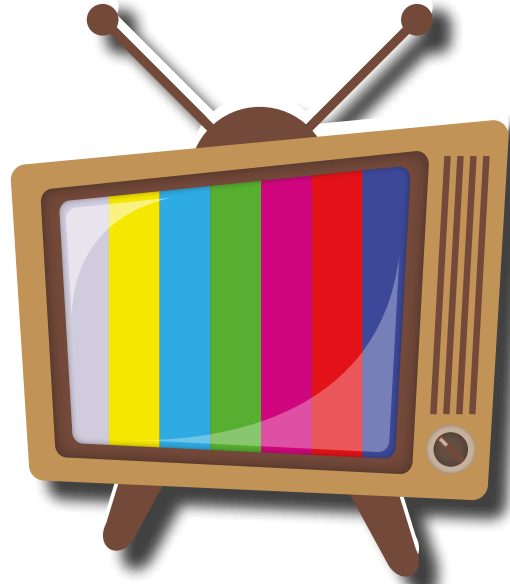
หรือเข้าไป YouTube แล้ว Search คำว่า **สั น ั น สื่ อ**

การรู้เท่าทันสื่อของผู้บริโภคในสังคมไทย

ดร.มานะ ตรีรยาภิวัฒน์

อาจารย์สาขาวิชาวารสารศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ทุกวันนี้สื่อมวลชนอย่างสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สื่อหนังสือพิมพ์ ล้วนถูกผู้บริโภคสื่อวิพากษ์วิจารณ์ ตั้งคำถามถึงบทบาท การนำเสนอข้อมูลข่าวสารสาระอยู่เนือง ๆ

แต่โดยส่วนใหญ่ความไม่พึงพอใจเกี่ยวกับสื่อมวลชน ของผู้บริโภคในสังคมไทยมักจะจบลงแค่การบ่น โดยขาดการ ศึกษาลึกลงถึงรากเหง้าปัญหาของสื่อฯ

เออ...แล้วทำไมเราต้องมาสนใจ เจาะลึกศึกษาเรื่องสื่อ ด้วยล่ะครับ...

ส่วนหนึ่งเป็นเพราะปัจจุบันเราๆ ท่านๆ เจอะเจอรับรู้ ข่าวสารสาระต่าง ๆ ผ่านสื่อบันทึกสื่อ เอาเป็นว่าตั้งแต่ลิ้มตาตื่น ยันนอนหลับเลยทีเดียว

ใช่หรือไม่ว่าหลายครั้งที่หัวข้อพูดคุยประจำวันของเราถูก กำหนดประเด็นหรือหยิบยกเอามาจากสื่อที่เราเสพ ไม่ว่าจะเป็น เป็นละครหลังข่าว รายการประเภทเกมโชว์ รายการจำพวก ทอล์กโชว์ วาไรตี้เฮฮาที่ยังติดตามตึงใจ หรือข่าวสารที่ผ่านจอ โทรทัศน์ หรือรับฟังจากวิทยุ

เหล่านี้ล้วนตกเป็นประเด็นการสนทนา เอาไว้ให้ ผู้บริโภคสื่อเม้าท์เป็นประเด็นประจำวันกันมาแล้วทั้งสิ้น

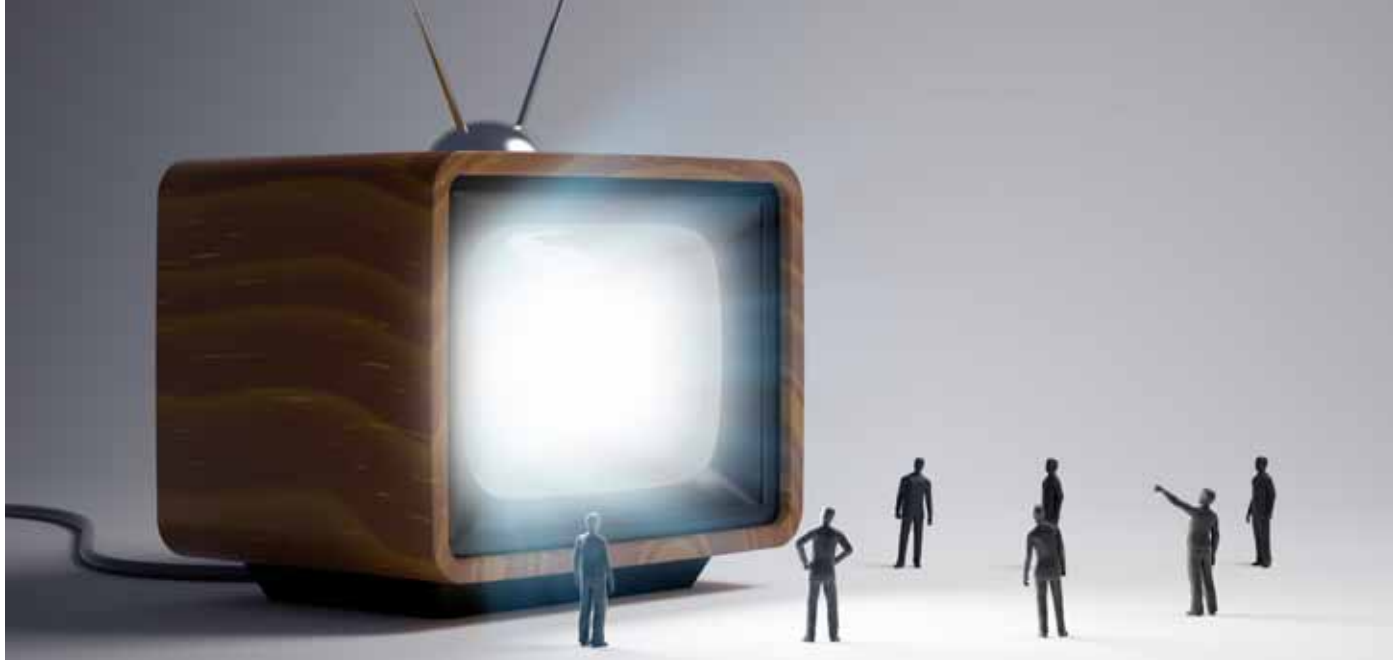
พูดง่าย ๆ คือใครกำหนดประเด็นข่าวสารสาระในสื่อได้ ถือว่าควบคุมทัศนคติของคนในสังคมไปแล้วส่วนหนึ่ง

จึงไม่แปลกเลยครับที่คนในสังคมไทยจะเห่อเข้าคิวยาว หลายชั่วโมงเพื่อซื้อขนมใหม่จากต่างแดน หรือเห่อเข้าร้าน ขายของชำซื้อน้ำชาหวานบางชนิดเพื่อเก็บไปชิงโชค หรือมีอารมณ์ร่วมทางการเมืองอย่างรุนแรง นั่นเป็นเพราะพลังของสื่อมวลชนนั่นเอง

โลกยุคใหม่สื่อมวลชนไม่ใช่พื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ กลางให้คนทุกคนสามารถกำหนดประเด็นสาธารณะ รวมทั้ง ไม่ใช่พื้นที่ของคนทุกคนที่จะสามารถแสดงความคิดเห็น หรือแสดงบทบาทได้อย่างเท่าเทียมกันเหมือนในตำราทฤษฎีสื่อ หรือทฤษฎีครับ

ดังนั้นสิ่งที่หลายคนคาดหวังจะให้สื่อมวลชนเป็นกลาง จึงเป็นฝันอันเลื่อนลอย

เนื่องเพราะในความเป็นจริง สื่อมวลชนทั่วโลกกลายเป็น อุตสาหกรรมประเภทหนึ่งเสียแล้ว...

เป็นอุตสาหกรรมผลิตข่าวสารและความบันเทิง ส่งผ่าน ยัดเยียดไปสู่ประชาชน

หากพวกเราเมินเฉย ไม่ศึกษาธาตุแท้ของสื่ออย่างจริงจัง ๆ แน่แน่นอนว่าพวกเราจะตกเป็นเหยื่อของสื่อ ให้สื่อหรือผู้มีอำนาจทั้งทางการเมืองและเศรษฐกิจชักจูงจุมไปมา

ด้วยเหตุนี้ทางซีกโลกตะวันตกเขาจึงตื่นตัวที่จะศึกษาเพื่อรู้เท่าทันเหลี่ยมเล่ห์เพทุบายของสื่อ ถึงขนาดมีหลักสูตรวิชา ‘รู้ทันสื่อ’ (Media Literacy) ในการศึกษาแทบทุกระดับ แม้แต่ในโรงเรียนประถมหลาย ๆ แห่ง ครูบาอาจารย์ของเขาก็สอนเด็กให้เรียนรู้อิทธิพลของสื่อ เพียงแต่ว่าเรื่องนี้ยังเป็นเรื่องใหม่ในสังคมไทย มีสอนก็เฉพาะระดับอุดมศึกษาในบางสถาบันเท่านั้น

แล้วตกลงไ้การ ‘รู้ทันสื่อ’ แท้ที่จริงคืออะไรละครับ

ในหนังสือ เสรีภาพสื่อไทยในยุคเศรษฐกิจการเมือง ผูกขาด ผศ.ดร.วิลาสินี พิพิธกุล ให้คำนิยามไว้ชัดเจนมากกว่า “การรู้เท่าทันสื่อ คือความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์ธรรมชาติของสื่อมวลชน เทคนิคที่สื่อมวลชนใช้ในการถ่ายทอดความจริง และเรื่องราวต่าง ๆ ความหมายของเนื้อความที่สื่อนำเสนอ”

แค่คำจำกัดความแค่นี้คงเห็นแล้วว่ามันไม่ง่ายเลยที่จะเรียนรู้ หรือเข้าใจธาตุแท้ของสื่อ หากขาดองค์ความรู้ ขาดการศึกษาวิจัยอย่างรอบด้าน แค่อาศัยแค่อารมณ์ หงุดหงิดกับสื่อ มันไม่เพียงพอหรอกครับ

ด้วยเหตุนี้ เรา ๆ ท่าน ๆ ในฐานะผู้บริโภคสื่อควรผลักดันให้ระบบการศึกษาไทยมีการบรรจุหลักสูตรรู้เท่าทันสื่อ ในทุกระดับการศึกษา เพื่อสอนให้คนรุ่นใหม่มีภูมิวิเศษ ‘รู้ทันสื่อ’ อยู่ในความนึกคิด ไม่ให้ถูกสื่อควบคุมจนกลายเป็นทางของสื่อ

ขณะเดียวกันควรสร้างและขยายเครือข่าย ‘รู้เท่าทันสื่อ’ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้เจาะลึกเรื่องสื่อมวลชน รวมถึงการเฝ้าจับจ้องมองสื่อที่เกิดขึ้นมากมาย ขณะเดียวกันควรกระตุ้นเตือนสังคมหากพบเห็นสื่อทำนอกนอกรอย หรือนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นพิษภัยต่อผู้บริโภค

ตอนนี้ถึงเวลาแล้วครับที่ผู้บริโภคในสังคมไทยต้องแปลง ‘คำบ่น’ เกี่ยวกับสื่อมวลชนเป็น ‘พลังเชิงรุก’ หรือ ‘เชิงสร้างสรรค์’ เพื่อขับเคลื่อนขบวนการ ‘รู้เท่าทันสื่อ’ ให้เกิดขึ้นในสังคมไทยอย่างมีพลัง

‘การรู้เท่าทันสื่อ’

คือทักษะหรือความสามารถในการ ‘ใช้สื่ออย่างรู้ตัว’ และ ‘ใช้สื่ออย่างตื่นตัว’ คำว่า ‘การใช้สื่ออย่างรู้ตัว’ สามารถอธิบายหรือขยายความได้ว่า สามารถตีความ วิเคราะห์ แยกแยะเนื้อหาสาระของสื่อ สามารถโต้ตอบกับมันได้อย่างมีสติและรู้ตัว และสามารถตั้งคำถามกับสื่อได้ เช่น ใครเป็นเจ้าของสื่อ ใครผลิต และผลิตภายใต้ข้อจำกัดใด เราควรเชื่อไหม หรือมีค่านิยมความเชื่ออะไรที่แฝงมากับสื่อ นั้น ผู้ผลิตสื่อหวังผลประโยชน์อะไรจากเรา

คำว่า ‘การใช้สื่ออย่างตื่นตัว’ สามารถอธิบายหรือขยายความได้ว่า แทนที่เราจะเป็นฝ่ายตั้งรับอย่างเดียว เราก็จะต้องเปลี่ยนมาเป็นฝ่ายรุกบ้าง ด้วยการแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติม เข้าถึงข้อมูลข่าวสาร เข้าถึงสื่อที่หลากหลาย และมีคุณภาพ สามารถใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ รวมไปถึงการมีส่วนร่วมที่พัฒนาสื่อต่าง ๆ ให้ดีขึ้น อาทิ การท้วงติงหรือร้องเรียนเมื่อพบสื่อที่ไม่เหมาะสม เรียกร้องสิทธิในฐานะเป็นผู้บริโภคสื่อ ฯลฯ

การรู้เท่าทันสื่อของผู้บริโภคในปัจจุบัน

ในปัจจุบันเราสามารถรับสื่อได้มากมายหลายทาง และแต่ละสื่อก็มีวิธีแปลกใหม่มานำเสนอแก่ผู้บริโภคตลอดเวลา จนทำให้บางครั้งเราก็มีอาจเข้าใจนิยามแอมเฟกที่ฝังมากับตัวสื่อได้ ผลที่ตามมาก็คือการถูกลอก ถูกปล้น ทั้งสิทธิทรัพย์สินและสภาพจิตใจ เราจึงควรที่จะเรียนรู้ หาข้อมูลเพิ่ม และรู้จักตั้งคำถามกับสิ่งที่สื่อนำเสนอ แล้วนำทุกอย่างเข้าสู่กระบวนการคิดของเรา วันนี้เราจึงได้เชิญบุคคล 3 ท่าน ที่ได้ตระหนักถึงเรื่องนี้ให้มาแนะนำวิธี ที่จะช่วยให้เรารู้ทันสื่อได้มากขึ้น

โตมร อภิวันทนการ

ผู้ก่อตั้ง กลุ่ม 'บ้านิมานะ' กลุ่มกิจกรรมทางสังคมที่ใช้ละครและศิลปะเชิงสร้างสรรค์ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงสังคมปัจจุบันสื่อมีอิทธิพลต่อเด็กยิ่งไ้บ้าง

ในปัจจุบันเด็กใช้สื่อเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายตัวเอง ทั้งมือถือ อินเทอร์เน็ต ซึ่งผมเห็นเด็กบางคนขาดเครื่องมือเหล่านี้แล้วหงุดหงิดทรมานทรมาน หลายคนอาจมองรวมไปถึงทีวีด้วย แต่เด็กในรุ่นหลังนี้เริ่มดูพริตตี้ น้อยลง ใช้สื่อออนไลน์มากขึ้น ผลกระทบจึงเกิดจากเนื้อหาของสื่อที่เสพใช้โดยเฉพาะฐานคิดของเนื้อหาต่าง ๆ เช่น อคติ การตีตรา การลดคุณค่าให้คุณค่าบางอย่างที่เหนือกว่า เหล่านี้ยังคงปรากฏให้เห็นและมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเด็กอยู่ ผมจึงมองว่าสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อเด็กมาก

คิดว่าสื่อแบบไหนที่ทำร้ายเด็กมากที่สุด

คือไม่เชิงว่าสื่อจะเป็นฝ่ายผิดเป็นผู้ร้ายซะทีเดียว เพียงแต่พฤติกรรม การเข้าถึงสื่อของเด็กเองในทุกวันนี้มันง่าย เด็กมีเครื่องมือสื่อสารในมือตัวเอง เพียงแต่เขาอาจจะแบ่งเวลาไม่ถูก ไม่สมดุลกับการใช้ชีวิตในภาพรวม แต่ถามว่าสื่อที่มีเนื้อหาทำร้ายเด็กนั้นมีอยู่จริงไหม? ก็ยังมีอยู่จริง และน่ากลัวขึ้นกว่าแต่ก่อน เช่น รายการต่าง ๆ ตามช่องดาวเทียมซึ่งเป็นขยะเสียส่วนใหญ่ เช่น รายการขายของสุขภาพที่เน้นไปทางเพศ รายการขายสินค้าที่ผนวกความเชื่อความศรัทธา งามายเข้ากับตัวสินค้า อะไรต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนสื่อออนไลน์นั้นจะแตกต่างกัน คือเด็กสามารถเลือกดูเฉพาะเรื่องที่เขาสนใจได้ ซึ่งอันนี้ก็ขึ้นอยู่กับความสนใจในตัวของตัวเอง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีเนื้อหาทำร้ายเด็ก เนื้อหาความรุนแรง การเหยียดหยามดูหมิ่น เนื้อหาที่ละเมิดเด็กเองก็ยังมีอยู่ สรุปคือสื่อทุกแบบทำร้ายเด็กพอ ๆ กัน และเด็กเองก็ไม่ได้มีการเรียนรู้ให้ระแวดระวังการใช้สื่อ

เด็กในเมืองกับเด็กต่างจังหวัดมีความเสี่ยงในเรื่องนี้แตกต่างกันไหม

ไม่แตกต่างกันครับ ณ วันนี้ช่องว่างระหว่างเด็กชนบทกับเด็กในเมืองค่อนข้างใกล้เคียงกัน เพราะสื่อเข้าถึงได้หมด ทั้งเคเบิลทีวี มือถือ อินเทอร์เน็ต รวมทั้งตัวผู้ใหญ่ในเมืองและในชนบทเองก็มีความรู้เท่าทันสื่อไม่น้อย ไม่แตกต่างกัน

ผู้ใหญ่ต้องสอนให้เด็กคิดและทำอย่างไร ถึงจะรู้เท่าทันสื่อได้

อย่างแรกเลยผู้ใหญ่ต้องรู้ทันสื่อก่อน ต้องแยกให้ออกว่าอะไรคือความอยาก อะไรคือความต้องการ ควรจะมีเหตุผลเห็นความจำเป็น ควรจะต้องรู้ทันภัยแฝงที่มากับสื่อ เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่ผู้ใหญ่ต้องตระหนัก จากนั้นก็ทำความเข้าใจเด็ก ฟังสิ่งที่เด็กพูด แม้ว่าจะใช้เหตุผลที่เราฟังแล้วไม่เข้าใจ แต่ต้องฝึกเด็กให้ใช้เหตุผลบ่อย ๆ โดยการฟังสิ่งที่เขาพูดจริงๆ ไม่ใช่แค่เพียงได้ยิน แล้วแลกเปลี่ยนความเห็นกับเด็กโดยไม่ตัดสินเขา ส่วนเรื่องการควบคุมพฤติกรรมการใช้สื่อคือการสั่งห้าม

สั่งหยุดนั้นใช้ไม่ได้ผล เพราะเด็กจะไม่รับฟังและจะเกิดการต่อต้าน อาจจะต้องค่อย ๆ อธิบายและจูงใจว่าโลกนี้มีอีกหลายเรื่องที่น่าสนใจและมีประโยชน์ต่อตัวเขามากกว่ามาใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่กับสื่อ แล้วก็วางกติการ่วมกันกับเด็ก ให้เด็กมีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา เพราะเด็กจะไม่ชอบให้ถูกบังคับ จากนั้นเราก็มาดูแลและต่อรองกับเด็กในขอบเขตที่รับได้รับไม่ได้ แล้วหากฝ่ายไหนทำไม่ได้ตามกติกาที่วางร่วมกันนั้น จะถูกลงโทษอะไรบ้าง ผู้ใหญ่เองก็ต้องทำตามกติกาด้วย เด็กถึงจะยอมทำตาม ที่สำคัญถ้าใจร้อนและคาดหวังแบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด เราผิดหวังแน่นอน **สื่อทุกวันนี้ต้องมีจรรยาบรรณและความรับผิดชอบต่อเด็กและเยาวชนอย่างไรบ้าง**

ผมคิดว่าสื่อมันจะต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่จะส่งผลกระทบต่อเด็กในเชิงลบ ถ้าสื่อบอกว่าฉันเป็นคนดี ก็ต้องถามตัวเองว่าเนื้อหาที่นำเสนอฉันกำลังปลูกฝังความคิดพฤติกรรมอะไรกับเด็ก ทำให้เด็กเกิดปัญหา หรือตอบสนองความอยาก ละเลยหรือปล้ำ ละเมิดหรือปล้ำ แม้ว่าจะมีการจัดช่วงเวลา และช่องที่เหมาะสมและไม่เหมาะสมสำหรับเด็กแล้วก็ตาม แต่ยุคสมัยนี้สื่อถูกผลิตหลอมรวมหลายรูปแบบหลายช่องทาง และดูย้อนหลังได้ไม่จำกัดเวลา ไม่จำกัดจำนวนครั้ง

พศ.ดร.วริษฐ์ คุรุจิต

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายสื่อสารองค์การ คณะนิเทศศาสตร์ และนวัตกรรมจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ปัจจัยใดบ้างที่ทำให้ผู้บริโภคไม่เท่าทันสื่อ

สื่อในปัจจุบันส่วนมากเป็นสื่อเพื่อการค้า ซึ่งมีจุดประสงค์ทางธุรกิจ เช่น โฆษณาขายสินค้า หรือการดึงดูดให้ติดตามมากที่สุด ดังนั้นจึงต้องตั้งใจใช้เทคนิคและกลวิธีต่างๆ ในการจูงใจให้ผู้บริโภคเชื่อ ให้เห็น แต่ส่วนที่ดี ที่สินค้าหรือบริการต้องการนำเสนอ นอกจากนั้นสื่อปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้นอย่างมาก และเทคโนโลยีก็ทำให้การตกแต่งภาพ ตัดต่อเรื่องราว เป็นไป

อย่างแนบเนียนมากขึ้น ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถแยกแยะระหว่างสิ่งที่เห็นกับสิ่งที่ทำได้ โดยเฉพาะเยาวชน รวมทั้งประชาชนเองก็ขาดการฝึกให้คิดด้วยวิจารณญาณในการวิเคราะห์และแยกแยะข้อเท็จจริงกับความคิดเห็น และไม่ถูกฝึกให้ 'ตั้งคำถาม' กับสิ่งที่เห็น

ถ้าเราไม่รู้เท่าทันสื่อจะส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง

หากผู้บริโภคไม่รู้เท่าทันสื่อ ย่อมตกเป็น 'เหยื่อ' ของผู้ที่ออกแบบสารที่ส่งผ่านสื่อ นั่นก็คือการเชื่อตามการจูงใจของผู้ส่งสาร ซึ่งอาจนำไปสู่ผลเสียต่อทั้งตัวผู้รับสารเองและต่อสังคมโดยรวมด้วย และเนื่องจากสื่อมวลชนส่วนใหญ่เป็นธุรกิจที่หวังผลกำไร หรือมีเป้าหมายเพื่อประโยชน์ของผู้ส่งสาร ทำให้อาจมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมต่อผู้รับสารและสังคมโดยรวม โดยเฉพาะกับเยาวชนที่ยังขาดวุฒิภาวะในการคิดวิเคราะห์ได้เอง

ในมุมมองของคุณ สื่อที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร ?

สื่อที่ดีต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดำเนินการภายใต้จรรยาบรรณของวิชาชีพ ไม่ดำเนินการใดๆ ที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อประชาชนผู้รับสารและสังคมในวงกว้าง เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยจรรโลงสังคม พัฒนาประเทศชาติไปสู่ความเจริญ ด้วยการให้ความรู้ ความบันเทิง และการสืบสานวัฒนธรรมที่ดี ไม่นำสิ่งที่ไม่ดีมาเผยแพร่ให้เป็นตัวอย่างและข้ออ้างในการทำสิ่งไม่ดี แต่ควรช่วยเสนอสิ่งที่ดีที่เป็นตัวอย่างในการทำดี และรายงานสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงที่มีประโยชน์ต่อสังคม

วิธีไหนที่จะทำให้เรารู้เท่าทันสื่อ

ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ในทุกสิ่งทีพบเห็นในสื่อ ทราบว่าสื่อเป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมสร้างขึ้น มีทั้งสิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นโทษ มีการตกแต่งตัดสื่อข้อความเพื่อตอบสนองประโยชน์ของผู้ส่งสาร และหัดตั้งคำถามกับตัวเองทุกครั้งที่เปิดรับสื่อว่าสิ่งที่เห็นนี้มีผลอย่างไร และผู้ส่งสารต้องการอะไรจากเรา

กัทศนวรรณ USSRG

Programmer Officer BUAS Friedrich-Ebert-Stiftung (FES)

คนที่ไม่รู้เท่าทันสื่อจะส่งผลกระทบต่อเขาอย่างไร

อย่างที่ทราบแล้วว่าการสื่อสารนั้นประกอบด้วยผู้ส่งสาร สื่อ และผู้รับสาร ก่อนอื่นเราจึงต้องทราบว่าผู้ส่งสารอาจจะเจตนาในการที่จะใช้สื่อบิดเบือนให้ผู้รับสารได้รับผิดไปจากความจริงเพื่อประโยชน์ทางการค้า การเมือง สังคม ค่านิยม ความเชื่อ และวัฒนธรรมได้ หรืออาจจะโดยไม่เจตนาก็ได้ การไม่รู้และการรู้ผิดไปจากความจริงย่อมทำให้ผู้รับสารตัดสินใจไม่ถูกต้อง หรือเสียประโยชน์ หรือตกเป็นเครื่องมือของผู้ส่งสารได้

คนประเภทไหนในสังคมที่เสี่ยงต่อการไม่รู้ทันสื่อมากที่สุด

คนประเภทที่เสี่ยงต่อการไม่รู้ทันสื่อมากที่สุด ได้แก่ คนที่ไม่สนใจรับรู้ข่าวสาร, คนที่ไม่รู้จักเลือกรับสื่อ ไม่สนใจใฝ่รู้ว่าสื่อนี้ใครเป็นเจ้าของ เกี่ยวโยงกับผู้มีอำนาจหรือบริษัทธุรกิจการค้าใด, คนที่ฟังน้อย อ่านน้อย ค้นคว้าน้อย เรียนรู้น้อย, คนที่ไม่คิดอย่างมีวิจารณญาณ, คนที่เชื่อง่าย ไม่มีเหตุผล ไม่คิดแบบวิทยาศาสตร์, คนที่ใช้อารมณ์ ความรู้สึก, คนที่มักง่าย ชอบทำอะไรสบายๆ ไม่อยากเครียด) คนที่ไม่ชอบโต้แย้ง และคนที่มองโลกในแง่ดีหรือร้ายเกินความเป็นจริง

ผลกระทบของการไม่รู้ทันสื่อที่เห็นได้ชัดในสังคมคือปัญหาอะไร

ผลกระทบของการไม่รู้ทันสื่อที่เห็นได้ชัดในสังคม คือการตกเป็นเหยื่อของความขัดแย้งทางการเมือง เช่น การหลงเชื่อเลือกหรือสนับสนุนนักการเมืองที่ทุจริต การหลงเชื่อผู้นำการชุมนุมประท้วง การแตกแยก ขัดแย้งที่ไม่ชอบธรรม, การยอมรับและการใช้ความรุนแรง, การตกเป็นเหยื่อบริษัทธุรกิจการค้าต่างๆ ถูกหลอกให้ซื้อสินค้าที่ไม่จำเป็น ไม่มีคุณภาพ มีผลเสียต่อร่างกายและชีวิต, การตกเป็นเหยื่อการครอบงำ และการหลอกลวงทางความเชื่อและศาสนา, การตกเป็นเหยื่อการครอบงำทางวัฒนธรรม และการตกเป็นเหยื่อโลกาภิวัตน์ และการครอบงำของประเทศมหาอำนาจ

ส่วนที่ฝรั่งเศส ประชาชนมีปัญหาในการรู้ทันสื่อเหมือนไทยเหมือนกัน แต่ความน่าเป็นห่วงน้อยกว่าไทย เพราะฝรั่งเศสมีระบบการศึกษาที่เน้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คนฝรั่งเศสชอบคิด ชอบโต้แย้ง ชอบวิพากษ์วิจารณ์ ชอบใช้เหตุผลมากกว่า

แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่าเรารู้ทันสื่อแล้วหรือยัง

สังเกตตัวเองว่า เราเป็นคนที่ไม่สนใจรับรู้ข่าวสารหรือไม่, เราเป็นคนที่ไม่รู้จักเลือกรับสื่อ ไม่สนใจใฝ่รู้ว่าสื่อนี้ใครเป็นเจ้าของ เกี่ยวโยงกับผู้มีอำนาจหรือบริษัทธุรกิจการค้าใดหรือไม่, เราเป็นคนฟังน้อย อ่านน้อย ค้นคว้าน้อย เรียนรู้น้อยหรือไม่, เราเป็นคนที่ไม่คิดอย่างมีวิจารณญาณหรือไม่, เราเป็นคนเชื่อง่าย ไม่มีเหตุผล ไม่คิดแบบวิทยาศาสตร์หรือไม่, เราเป็นคนที่ใช้อารมณ์ ความรู้สึกหรือไม่, เราเป็นคนมักง่าย ชอบทำอะไรสบายๆ ไม่อยากเครียดหรือไม่, เราเป็นคนที่ไม่ชอบโต้แย้งหรือไม่ และเราเป็นคนมองโลกในแง่ดีหรือร้ายเกินความเป็นจริงหรือไม่

โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม ออกอากาศเนื้อหารายการไม่เหมาะสม ?

ผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ที่รู้เท่ากัน สามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและพัฒนาสื่อวิทยุและโทรทัศน์ให้ดีขึ้นได้ โดยการร้องเรียนมายัง สำนักงาน กสทช. ให้ดำเนินการตามกระบวนการของกฎหมาย เรามาดูตัวอย่างกัน :

เรื่องที่ 1

รายการปากโป้ง ออกอากาศเนื้อหารายการที่ไม่เหมาะสมทางสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม

ผู้ร้องเรียนแจ้งว่าได้ติดตามรับชมรายการปากโป้ง ซึ่งออกอากาศผ่านจานรับสัญญาณดาวเทียม ช่อง 8 ของ บริษัท อาร์ท เอส จำกัด (มหาชน) เมื่อวันที่ 11 มกราคม 2556 เวลา 22.35 น. โดยเนื้อหารายการได้นำเสนอการสัมภาษณ์มารดาและเด็กหญิงซึ่งเป็นผู้เคราะห์ร้ายในคดีข่มขืน แต่เสนอข้อมูลด้านเดียวโดยไม่มีการตรวจสอบและไม่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจชี้แจงข้อเท็จจริง นอกจากนี้ผู้ดำเนินรายการได้ใช้ถ้อยคำไม่สุภาพ พร้อมทั้งแสดงอารมณ์โกรธ กล่าวหาเจ้าหน้าที่ตำรวจว่า 'บ้า' และ 'เลว' จึงขอให้สำนักงาน กสทช. ตรวจสอบการทำหน้าที่สื่อของพิธีกรว่าผิดจรรยาบรรณ หรือ มีความผิดตามกฎหมายหรือไม่

กสทช. พิจารณาแล้ว เห็นว่า รายการปากโป้งเป็นรายการที่บันทึกเทปรายการล่วงหน้า ซึ่งผู้ประกอบการมีระยะเวลาเพียงพอในการตรวจสอบเนื้อหารายการว่าเหมาะสมหรือไม่ ถ้าพบว่ารายการหมิ่นเหม่ต่อการแพร่ภาพออกอากาศจะระงับการออกอากาศได้ทันที แต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตประกอบกิจการฯ ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง เป็นไปตามคำร้องเรียน จึงถือว่าผู้ประกอบการฯ ละเลย ไม่ดำเนินการตรวจสอบและระงับเนื้อหารายการที่มีเนื้อหาขัดต่อกฎหมาย และการกระทำดังกล่าวส่งผลเสียหายอย่างร้ายแรงและยากแก่การแก้ไขเยียวยาได้ในภายหลัง และมีคำสั่งให้ปรับผู้ประกอบการเป็นเงิน 500,000 บาท (ห้าแสนบาทถ้วน) และให้ตัดเตือนผู้ดำเนินรายการ ให้ดำเนินรายการโดยคำนึงถึงวิชาชีพสื่อมวลชน ความเป็นกลาง ใช้ภาษาสุภาพเหมาะสม และรายงานผลการดำเนินการให้ กสทช. ทราบด้วย

กสท. คือ ?

คณะกรรมการกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ ในคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.)

เรื่องที่ 2

ช่องรายการ Gang Cartoon ออกอากาศเนื้อหารายการไม่เหมาะสมทางสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม

ผู้ร้องเรียนแจ้งว่า เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2556 เวลา 23.00 น. ได้ชมภาพยนตร์การ์ตูน เรื่อง 'เคนซีโร่' จากช่องรายการ Gang Cartoon ออกอากาศผ่านจานรับสัญญาณดาวเทียม PSI ทั้งนี้รายการดังกล่าวได้นำเสนอภาพการ์ตูนหญิงเปลือยและตัวการ์ตูนชายใช้ปืนจี้หน้าอกตัวการ์ตูนหญิงเพื่อข่มขู่ และฉากที่แสดงถึงการร่วมเพศ ทั้งที่เป็นช่องรายการการ์ตูน แต่กลับนำเสนอภาพที่ไม่เหมาะสม อาจก่อให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบในเด็กและเยาวชนได้ จึงขอให้ สำนักงาน กสทช. ตรวจสอบด้วย

กสทช. เห็นว่า เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของผู้ประกอบกิจการ รวมทั้งผลกระทบ ความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการออกอากาศรายการดังกล่าว ในเวลา 23.00 น. แม้เป็นช่วงเวลาที่ผู้รับชมมีจำนวนไม่มาก แต่ช่องรายการดังกล่าวเป็นช่องรายการสำหรับเด็กและเยาวชนที่สมควรได้รับการคุ้มครองเป็นพิเศษและเนื้อหารายการที่ออกอากาศต้องเหมาะสมสำหรับเด็ก เยาวชน ดังนั้นเพื่อให้การกำกับดูแลเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและผู้ใช้บริการได้รับบริการที่มีคุณภาพและเป็นแบบอย่างที่ดีในการนำเสนอเนื้อหารายการ กสทช. จึงกำหนดค่าปรับทางปกครองเป็นเงิน 100,000 บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน)

บทสรุป

จากเรื่องร้องเรียนดังกล่าวทำให้เข้าใจว่าทุกท่านก็เป็นผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ที่มีความรู้เท่าทันได้เช่นกัน เป็นผู้บริโภคที่เข้าใจลักษณะของโทรทัศน์ เห็นว่ารายการที่นำเสนอไม่เหมาะสม ละเมิดบุคคลอื่น ก็ต้องเป็นผู้บริโภคที่ไม่นิ่งเฉย และร้องเรียนต่อสำนักงาน กสทช.

ทุกท่านก็เป็นผู้บริโภคสื่อวิทยุ-โทรทัศน์ ที่รู้เท่าทันได้เช่นกัน เมื่อพบเห็นสื่อทั้งวิทยุและโทรทัศน์ที่ไม่เหมาะสม ก็สามารถร้องเรียนมายัง สำนักงาน กสทช. โทร. 1200 (ฟรี)

โฆษณาไม่ชัด แต่คุ้มครองส่วนลดแจกชัวร์

ใกล้ที่จะเปิดดำเนินการเผยแพร่ทีวีในระบบดิจิทัล แต่ กสทช. ยังหาข้อสรุปไม่ได้ว่าจะมีการโฆษณาในช่วงทดลองออกอากาศผิดกฎหมายหรือไม่ ซึ่งต้องรอฝ่ายกฎหมายตีความ ขณะที่ผู้ประกอบการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน เสนอให้เลื่อนวันออกอากาศจาก วันที่ 1 เมษายน 2557 นั้น พ.อ.ดร.นที ศุกลรัตน์ ประธาน กสทช. บอกว่า ในเรื่องนี้ตนยังไม่เคยกำหนดวันออกอากาศอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด แต่ในส่วนของการคุ้มครองส่วนลดสำหรับกล่องรับชมทีวีดิจิทัลมูลค่า 690 บาทที่จะแจกให้กับ 22 ล้านครัวเรือนทั่วประเทศนั้น จะเสร็จสิ้นภายในสิ้นเดือนมีนาคมนี้

นอกจากนี้ ประธาน กสทช. ยังเผยถึงขั้นตอนการทดลองออกอากาศของทีวีดิจิทัลด้วยว่า แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ใช้เวลารวม 90 วัน คือ 1. ออกอากาศเป็นบางเวลา 2. มีสตั๊ดแคร์หรือการออกอากาศพร้อมหลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป 3. การออกอากาศจริง หากไม่มีอะไรผิดพลาดก็คาดว่าจะออกอากาศอย่างเป็นทางการได้ในช่วงมิถุนายน รวมไปถึงการรอฟังฝ่ายกฎหมายสรุปว่า จะสามารถโฆษณาในช่วงทดลองออกอากาศได้หรือไม่ ส่วนเรื่องรายละเอียดของการปรับช่องทีวีให้ตรงกับแพลตฟอร์มตามกติกาของมีสตั๊ดแคร์นั้น พ.อ.ดร.นที ยังคงปฏิเสธที่จะให้รายละเอียด แต่ยืนยันว่า ทุกอย่างต้องเป็นไปตามขั้นตอนและอยู่ภายใต้กฎหมายที่กำหนด

ข่าวจาก : www.thairath.co.th วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2557

กรุงเทพธุรกิจ

bangkokbiznews.com

28 จังหวัด เอ กสท. เห็นชอบให้ขยายเครือข่ายทีวีดิจิทัลเพิ่ม

ประธาน กสทช. และ รองประธาน กสทช. พ.อ.ดร.นที ศุกลรัตน์ แยมข่าวดีเรื่องการขยายเครือข่ายทีวีดิจิทัลหลังจากการประชุมคณะกรรมการ กสทช. ว่าที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบให้ขยายการให้บริการทีวีดิจิทัลภาคพื้นดินเพิ่มขึ้นอีก 28 จังหวัด อาทิ จ.เชียงราย จ.เชียงใหม่ จ.นครราชสีมา จ.ขอนแก่น กรุงเทพฯ และ จ.ภูเก็ต เป็นต้น โดยเริ่มทำการขยายครั้งละ 4-5 จังหวัด โดยเริ่มตั้งแต่ 1 สิงหาคม 2557 ไปจนถึงมิถุนายนปี 2558 หากแผนการสำเร็จจะทำให้กลางปีหน้ามีทีวีดิจิทัลครอบคลุมการให้บริการแก่ประชาชนถึง 80% จากทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้น 39 จังหวัด

นอกจากนี้ทาง กสทช. ยังต่อใบอนุญาตให้กับช่องรายการทีวีดาวเทียมและเคเบิลทีวีอีก 41 ช่อง ไปอีก 2 ปี แต่ก็ยังมีอีก 5 ช่องที่ไม่ได้ต่อให้เนื่องจากยื่นขอใบอนุญาตล่าช้า และมีอีก 1 ช่อง ขอยุติการออกอากาศแถมยังมีกรณีของอีก 8 ช่อง ที่ต้องส่งเรื่องให้คณะอนุกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคพิจารณาเพิ่มอีก 30 วัน เนื่องจากมีการโฆษณาอาหารและยาที่เกินจริง ก่อนที่ทาง กสทช. จะพิจารณาต่อใบอนุญาตให้กับทาง 8 ช่องนี้ต่อไป

ข่าวจาก : www.bangkokbiznews.com วันที่ 3 มีนาคม 2557

เตลิวิวิส์

กสท. เตรียมรีเซ็ตช่องใหม่ ยก 1 - 36 ให้ทีวีดิจิทัล

หลังจากมีเสียงเรียกร้องเรื่องความสับสนในช่องทีวี ทั้งทีวีดาวเทียมและทีวีดิจิทัลที่กำลังจะมา ทำให้ พ.อ.ดร.นที ศุกลรัตน์ ประธาน กสทช. และ รองประธาน กสทช. ระบุว่าตอนนี้มีแนวคิดที่จะเรียงลำดับช่องทีวีใหม่หมด โดยให้หมายเลข 1 - 36 เป็นช่องทีวีดิจิทัลแล้วตามด้วยช่องของรายการทีวีดาวเทียมหรือเคเบิลทีวี ทั้งนี้ก็เพื่อช่วยสร้างการจดจำ

ช่องใหม่ให้กับประชาชน ซึ่ง ณ ขณะนี้ค่อนข้างสับสนในหมายเลขช่องที่หลากหลาย คาดว่าเรื่องนี้จะมีความชัดเจนในช่วงมีนาคม ก่อนที่จะมีการทดลองออกอากาศทีวีดิจิทัลในเดือนเมษายนนี้

นอกจากนี้ พ.อ.ดร.นที ยังอธิบายถึงขั้นตอนการทดลองการออกอากาศว่า จะแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงที่ 1. ทดลองการออกอากาศเป็นบางเวลา ช่วงที่ 2. ทดลองออกอากาศไปพร้อมกับการประกาศหลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป และช่วงที่ 3. ทดลองออกอากาศในภายใต้เงื่อนไขที่ กสทช. กำหนด ซึ่งทาง กสทช. จะสามารถออกใบอนุญาตให้กับผู้ประกอบการได้ในช่วงกลางเดือนมีนาคมนี้ ส่วนจะมีผลบังคับใช้เมื่อไหร่ นั้น ตอนนี้อยู่ยังไม่มีคำตอบแต่อย่างใด รวมไปถึงเรื่องของการโฆษณาในช่วงระหว่างการทดลองออกอากาศก็เช่นกัน

ข่าวจาก www.dailynews.co.th วันที่ 4 มีนาคม 2557

ดิจิตอลทีวีคืออะไร : ดิจิตอลทีวี หรือโทรทัศน์ระบบดิจิตอล (Digital Television) เป็นระบบการส่งผ่านสัญญาณภาพวิดีโอและเสียงโดยระบบดิจิตอล จากเดิมที่เป็นระบบอนาล็อก ข้อดีคือภาพและเสียงที่คมชัดระดับ HD รองรับเทคโนโลยีทั้งภาพและเสียงระบบสูงที่อนาล็อกไม่สามารถทำได้

8 ข้อดีทีวีดิจิตอล

1. ระบบดิจิตอลมีการบีบอัดสัญญาณทำให้ส่งรายการต่อช่องได้มากขึ้น จากเดิม 1 ช่อง ส่งได้ 1 รายการ แต่ระบบดิจิตอล 1 ช่อง จะสามารถส่งได้ถึง 4 - 12 รายการทางภาคพื้นดิน

2. รองรับบริการที่หลากหลาย

3. อยู่บนรถ เรือ รถไฟ ก็รับชมได้ไม่ขัดอารมณ์ ภาพยังคงคมชัด

4. มีให้เลือกชมทั้งแบบดูฟรีและเสียเงิน

5. 1 ช่องความถี่ ส่งได้หลายรายการ ทำให้ค่าใช้จ่ายต่อรายการลดลง (จากเดิม 1 ช่อง ส่งได้ 1 รายการ)

6. เป็นระบบที่พัฒนาเพื่อรองรับเทคโนโลยีในการส่งและรับภาพจากเครื่องรับโทรทัศน์ที่คุณภาพสูงในอนาคตได้

7. ระบบดิจิตอลช่วยประหยัดพลังงาน เพราะเครื่องส่งใช้กำลังออกอากาศลดลง

8. คุณภาพในการรับชมดีขึ้นอย่างชัดเจน ทั้งภาพและเสียง

ดูยังไงดีทีวีดิจิตอล

1. ใช้กล่องรับสัญญาณ Digital TV ซึ่งไม่ว่าคุณจะใช้ทีวีรุ่นไหนก็สามารถดูได้หมด

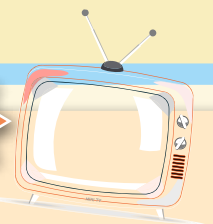
2. ใช้ทีวีที่มี Digital Tuner ในตัว (IDTV) ทั้งกล่องรับสัญญาณ และ iDTV ซึ่งจะมีตราครุฑ Hologram แสดงการรับรองการตรวจคุณภาพ

โทรทัศน์ทั่วไปดูทีวีดิจิตอลได้ไหม :

หากที่บ้านไม่มี Digital TV ที่สามารถรับ DVB-T2 ได้ และยังไม่มียกแปลงรับสัญญาณ Set Top Box ก็ยังคงดูทีวีได้ตามปกติ ผ่านการส่งสัญญาณแบบ Analog ซึ่งรัฐบาลมีข้อตกลงว่าจะทำการแพร่ภาพระบบ Analog และ Digital ควบคู่กันไป คงมีเวลาเตรียมตัวเปลี่ยนใหม่กันอยู่แล้วนะ

ดูปลอดภัยจาก กสทช.

Subsidy คือโครงการแจกดูบางส่วนลดสำหรับซื้อกล่องรับสัญญาณหรือซื้อทีวีเครื่องใหม่ ซึ่ง กสทช. อยากให้ทุกบ้านได้มีโอกาสชมทีวีดิจิตอล

<http://bcp.nbtct.go.th>

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ
 กลุ่มงานรับเรื่องร้องเรียนและคุ้มครองผู้บริโภคในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ (รต.)
 เลขที่ 87 ซอยพหลโยธิน 8 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร 10400
 โทรศัพท์ 02 271 0151-60 ต่อ 481, 482 โทรสาร 02 271 0151-60 ต่อ 454
 หรือ www.facebook.com/con.rights E-mail : consumerrights.bc@nbtct.go.th